

גליון 378

צרעת הבית - גילוי סגולתה של ארץ ישראל

הרב יהונתן לנגה – ישיבת "הכותל"

בפרשיות אלו אנו נפגשים עם התופעה הפלאית של עונש 'הצרעת'. כידוע לנו מדברי חז"ל, וכפי שניתן לראות בחטאה של מרים, הצרעת איננה מחלה סתמית התוקפת את האדם. אלא 'נגע' המגיע כתוצאה ישירה ממעשיו ומדיבוריו של האדם.

בפרשיות 'תזריע' ו'מצורע' אנו נפגשים עם שלושה סוגי צרעת: **צרעת האדם (גוף)**, **צרעת הבגד וצרעת הבתים**. בעוד שצרעת הגוף היא תופעה מובנת יותר בשכל אנוש, הרי שצרעת הבגדים והבתים היא תופעה ייחודית ופלאית, וכפי שהגדירה הרמב"ם: "זזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתהו התורה 'צרעת' בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע"¹.

הגעתה של הצרעת אל בגדיו וביתו של האדם, מלמדת אותנו על הקשר המיוחד שיש בין האדם מישראל לבין ממונו ורכושו. לאמור: חייו של היהודי אינם פרטיים בהם הוא אחראי על גופו הפרטי בלבד, אלא הוא נושא על גבו אחריות עמוקה לסביבתו ולקניינו, המגיעה עד לכדי השפעה פיזית ממש.

על אף האחריות וההשפעה המיוחדת שלנו על הבתים והבגדים, אנו רואים בפרשתנו, שהשפעה זו, על הבתים, אינה מתקיימת תמיד: **"כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם"**². היינו: **רק בארץ ישראל ישנה צרעת בבתים!**

כאשר אדם יהודי חי מחוץ לארץ ישראל – אין לו קשר אמיתי לקרקע ולאדמה. החיבור וההשפעה של האדם הנמצא בחו"ל על ביתו ונכסיו הם קלושים מאד. אדם זה תלוש ומנותק, והריהו כמו 'גידול על מצע מנותק'. לכן, מכיוון שאין לו חיבור ושייכות אמיתיים לאדמה שעליה הוא חי, פשוט ומובן שגם למעשיו לא תהיה השפעה על אדמתו וקירות ביתו³.

בספר 'אורות הקודש'⁴ מוסיף מרן הרב מימד חשוב נוסף. הרב מבאר כי עצם ההשפעה של היהודי משתנה בערכה ובהתגלותה בין השפעתו בחוץ לארץ להשפעתו בארץ ישראל. הרב מבאר, שבעוד ש"בחוץ לארץ אין מתגלה כי אם הערך של המעשה", **"בארץ ישראל מתגלה הערך של הדיבור"**. כידוע מדברי חז"ל, עונש הצרעת מגיע בעקבות חטא הלשון והדיבור, משום כך מגיעים הנגעים הללו לידי גילויים דווקא בארץ ישראל, הארץ בה מתגלה ערך הדיבור. אותה ההשפעה הבאה לידי ביטוי בנגעים המתגלים דווקא בארץ ישראל, מלמדת אותנו גם על הצד החיובי, ועל כוח המיוחד שיש לדיבורים החיוביים והקדושים שבארץ ישראל.

¹ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק טז, הלכה י'.

² ספר ויקרא פרק יד, כט.

³ בהקשר זה ידועים ומפורסמים דברי מרן הרב זצ"ל בתחילת ספר אורות – פרקי 'ארץ ישראל', בעניין קשר החיים המיוחד שבין עם ישראל לארצו. וראה גם במאמר 'הלכה ומעשה', (מאמרי הראיה עמ' 525) בו מביא מרן הרב זצ"ל את צרעת הבתים כהוכחה "כמה גדולה היא החיבה לארץ ישראל לישובה, לקניינה ולבניינה".

⁴ אורות הקודש חלק ג, עמוד רפח.